

CLÀUSULES LINGÜÍSTIQUES EN LA CONTRACTACIÓ PÚBLICA

1. OBJECTIU DE LES CLÀUSULES

1. Complir la normativa municipal

La gestió municipal es du a terme sovint mitjançant la contractació d'obres, serveis i subministraments. Aquesta gestió encarregada a empreses ha de seguir, evidentment, les normes de funcionament de l'Ajuntament i una d'aquestes normes és el Reglament municipal de normalització lingüística. Per tant, establir clàusules lingüístiques als plecs de condicions és un sistema per a garantir que un aspecte important del funcionament municipal com són els usos lingüístics es manté quan la gestió s'encarrega a una empresa.

2. Normalitzar amb la normalitat

La normalitat lingüística d'una institució és una mesura ben eficaç de promoció lingüística, especialment si es tracta d'un ajuntament. En el cas de l'Ajuntament de Palma, les previsions del Reglament de normalització lingüística són que la seva llengua usual, tant en l'ús intern com en la relació amb els ciutadans, sigui el català, i aquest ús majoritari pot ser de ser, com he dit, un factor potent de normalització. Estendre aquest ús usual a la gestió encomanada a empreses és imprescindible per a assegurar aquesta normalitat i, per tant, mantenir un factor de normalització.

3. Ajudar a crear una oferta de serveis i productes en català

Finalment, un objectiu, ambiciós, és ajudar a crear una oferta de serveis i productes en català que després puguin utilitzar els ciutadans al marge de la gestió municipal. Les empreses que hagin adaptat la seva oferta als criteris lingüístics de l'Ajuntament poden mantenir aquesta adaptació per a d'altres relacions comercials.

2. PROCÉS D'ELABORACIÓ I APROVACIÓ DE LES CLÀUSULES

1. Primera proposta

Aproximadament a mitjan 2016 a l'Àrea de Cultura, Patrimoni, Memòria Històrica i Política Lingüística ens vàrem plantejar proposar la inclusió de clàusules lingüístiques als plecs de condicions. Es va elaborar una proposta basada en la Recomanació 1/2009 de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la Generalitat de Catalunya, sobre la inclusió de clàusules lingüístiques en els contractes administratius per tal de fomentar l'ús del català, que és una adaptació d'una recomanació anterior, la 2/2005, a la Llei 30/2007, de contractes del sector públic.

2. Incorporació a una proposta més àmplia

En els moments de l'elaborar la proposta, l'Àrea de Funció Pública i Govern Interior també preparava una instrucció per a una contractació pública amb responsabilitat social i mediambiental, que havia de fixar clàusules relatives a aquests dos aspectes.

Davant aquesta coincidència es va decidir incorporar la proposta de clàusules lingüístiques a l'esborrany de la instrucció que estava elaborant una comissió de tècnics de diverses àrees municipals implicades (Igualtat, Benestar Social, Infraestructures, Comerç, Secretaria, Serveis Jurídics, Intervenció i Interior), assessorats per un expert en matèria de clàusules socials i mediambientals, Santiago Lesmes. Després de diverses reunions, la Junta de Govern del 13 d'octubre de 2016 va aprovar la Instrucció per a una contractació pública amb responsabilitat social, mediambiental i lingüística

3. Recurs del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

A finals de novembre, el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques va presentar un recurs contenciós administratiu contra la Instrucció. La Junta de Govern del 23 de novembre va acordar que l'Ajuntament es personàs en aquest recurs.

4. TIPUS DE CLÀUSULES

Les clàusules establertes per la Instrucció responen a tres tipologies:

- **Reserva de contractes;** és a dir, establir que a la licitació de determinats contractes només hi puguin participar empreses amb un perfil específic. Es tracta de centres especials d'ocupació, empreses d'inserció, estructura empresarial basada en la propietat dels empleats, etc.
- **Criteris d'adjudicació;** és a dir, criteris per a valorar aspectes vinculats a l'objecte del contracte a l'hora de determinar la millor oferta.
- **Condicions especials d'execució.** Es tracta de condicions que l'adjudicatari ha de complir en executar el contracte. Les clàusules lingüístiques es varen incorporar a aquesta tipologia.

5. CLÀUSULES LINGÜÍSTIQUES

La Instrucció dedica l'apartat h (Criteris lingüístics) de l'article 11 (Condicions especials d'execució de caràcter social i lingüístic) a aquestes clàusules. Les obligacions de l'empresa contractista es poden resumir de la següent manera:

1. Llengua de la documentació que ha d'entregar l'empresa adjudicatària

L'empresa ha d'entregar la documentació tècnica necessària per a complir el contracte i els treballs que en siguin objecte almenys en català.

2. Usos lingüístics en la prestació del contracte

L'empresa adjudicatària ha d'utilitzar el català als rètols, les publicacions, els avisos i altres comunicacions de caràcter general, les actuacions i la documentació dirigides a terceres persones, les comunicacions per megafonia, les instruccions i els manuals, l'etiquetatge dels productes i les comunicacions i notificacions dirigides a persones físiques i jurídiques residents a l'àmbit lingüístic català.

3. Usos plurilingües

Pel que fa als rètols, les publicacions, els avisos i altres comunicacions de caràcter general, seguint el que estableix el Reglament municipal de normalització lingüística, s'hi ha d'afegir el castellà o altres llengües si l'Ajuntament ho considera oportú. A aquest efecte ha d'enviar els textos que s'hagin d'utilitzar perquè la direcció tècnica del servei els doni la seva conformitat quant al seu contingut i a l'ús d'una o diverses llengües.

4. Coneixements de català

L'empresa adjudicatària ha d'assumir l'obligació que el personal que s'hagi de relacionar amb el públic tingui un coneixement suficient de català per a dur a terme en aquesta llengua les tasques d'atenció, informació i comunicació, i garantir així el dret dels usuaris a ser atesos en aquesta llengua.

5. Obligacions legals

A més d'aquestes previsions, la Instrucció preveu que en tot cas s'han de complir la Llei de normalització lingüística i el Reglament municipal de normalització lingüística.

6. MODULACIÓ

La Instrucció preveu que s'elimini alguna condició especial d'execució per les característiques del contracte o l'oferta existent. Es considera una mesura excepcional i en aquest cas el departament responsable ha d'emetre un informe que ho motivi.

7. EFECTES DE L'INCOMPLIMENT DE LES CLÀUSULES

En cas d'incompliment l'Ajuntament pot optar entre:

- Resoldre el contracte per incompliment culpable, la qual cosa pot suposar la inhabilitació per a licitar durant el termini de dos anys en qualsevol procediment públic de licitació.
- Continuar l'execució del contracte i penalitzar l'empresa. La penalització pot arribar fins a un màxim del 10% del preu del contracte en funció de la gravetat.

8. ALGUNES CONSIDERACIONS

1. La regulació conjunta, un avantatge o un inconvenient?

El fet que les clàusules lingüístiques formin part d'una regulació més àmplia, compartida amb clàusules socials i mediambientals, les situa en un context que gaudeix d'un cert prestigi i que, per tant, les pot reforçar davant les empreses licitadores i l'opinió pública. El preàmbul de la Instrucció afirma que la contractació pública s'ha de concebre "des d'un punt de vista instrumental i finalista, de manera que, a més d'executar obres, prestar serveis o adquirir subministraments al millor preu i amb la màxima qualitat possibles, s'aconsegueixin altres objectius que redundin en el benefici comú i l'interès públic atenent les necessitats de la ciutadania." Incloure la normalització lingüística entre les necessitats de la ciutadania és un factor positiu.

Això no obstant, no s'ha de perdre de vista que les clàusules lingüístiques s'incorporaren a una regulació més àmplia simplement per motius estratègics, amb la finalitat de coordinar iniciatives municipals. Tal vegada les seves característiques exigeixen un tractament diferenciat i una regulació al marge de les altres clàusules.

2. Desplegament i especialització

D'altra banda, pens que aquestes clàusules necessiten un cert desplegament i adaptar-se als diversos tipus de contractes. Potser a partir de les clàusules actuals s'haurien d'establir clàusules específiques per a cada tipus de contracte.

3. Formació dels responsables municipals

També caldria formar els responsables municipals dels contractes perquè exerceixin correctament la seva funció d'inspecció.

4. Difusió de recomanacions

Per a acabar, consider que seria molt positiu que des del Govern s'elaborassin i difonguessin recomanacions per a incloure clàusules lingüístiques en els contractes de l'Administració de les Balears.